การพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตในรายวิชา มศว 361 มศว เพื่อชุมชน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

The Development of Self-Directed Learning for Students of the Course Swu 361 Swu in the Community of Srinakharinwirot University

ถนอมศักดิ์ ศรีจันทรา

สำนักนวัตกรรมการรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Tanomsak Srichantra

School of Educational Studies, Innovative Learning Srinakharinwirot University

E-mail: tnomsak@g.swu.ac.th

****

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตในรายวิชา มศว 361 มศว เพื่อชุมชน เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง ตัวอย่าง คือ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ศึกษาในรายวิชา มศว 361 มศว เพื่อชุมชน ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 267 คนที่ได้จากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกลุ่มเดียวกัน 2 ครั้ง (Pair T-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\overline{x}$ = 2.47, S.D. = 0.34 และ $\overline{x}$ = 2.95, S.D. = 0.11) หลังการจัดการเรียนการสอน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับดี คือ ด้านความต้องการในการเรียน ($\overline{x}$ 2.97, S.D. = 0.13) ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตก่อนและการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมด้วย pair t-test มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (t = - 28.942) โดยหลังการจัดการเรียนการสอนนิสิตมีการพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดการเรียนการสอนทั้งในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านความต้องการในการเรียน ด้านการกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน ด้านการดำเนินการเรียนรู้จากแหล่งวิทยาการและด้านการประเมินผล ข้อเสนอแนะ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนควรให้ความสำคัญกับความหลากหลายและความแตกต่างกันของผู้เรียนเพื่อเลือกแนวทางกระตุ้นผู้เรียนได้เหมาะสมและผสมสานการเรียนรู้แบบนำตนเองกับแนวทางการสอนวิธีอื่น

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบนำตนเอง; นิสิต; มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

* วันที่รับบทความ : 1 มิถุนายน 2567; วันแก้ไขบทความ 29 กรกฎาคม 2567; วันตอบรับบทความ : 30 กรกฎาคม 2567

Received: June 1 2027; Revised: July 29 2024; Accepted: July 30 2024

Abstract

This article aimed to study and compare the development of self-directed learning of students in the course SWU 361 SWU for the Community. This was quasi-experimental research. The samples consisted of 267 Srinakharinwirot University students who were enrolled in the course SWU 361: SWU for the Community, Semester 2, Academic year of 2023, obtained from simple random sampling. The research instrument was a questionnaire. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, paired t-test for comparing means, and one-way ANOVA for variance analysis.". The overall development of self-directed learning of students before and after teaching and learning were at a good level ($\bar{x}$ = 2.47, S.D. = 0.34 and $\bar{x}$ = 2.95, S.D. = 0.11). After teaching and learning, the aspect with the highest average score in the good level was the aspect of learning needs ($\bar{x}$= 2.97, S.D. = 0.13). The results of comparing the development of self-directed learning among students before and after the teaching and learning using the paired t-test showed a statistically significant difference at the .01 level level (T = -28.942). After the teaching and learning, students showed higher self-directed learning development compared to before the teaching and learning of overall and all four aspects: learning needs, goal setting, learning process from academic sources, and evaluation. Recommendations: In organizing learning activities, the instructor should prioritize diversity and the differences among learners in order to choose suitable strategies for motivating students and integrating self-directed learning with other teaching methods.

Keywords: : Self-directed learning; Student; Srinakharinwirot University

บทนำ

ในปัจจุบัน โลกมีการเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ ไปอย่างมาก โดยเฉพาะเป็นผลมากจากการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ต่างๆ ทำให้ผู้คนสามารถได้รับและเข้าถึงข่าวสารและข้อมูลต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตและการตัดสินใจของผู้คนได้ง่ายขึ้น การรับรู้ข่าวสารและข้อมูลต่างๆ นี้ยังมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต (life-long learning) ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้คนด้วย การเรียนรู้ด้วยการนำาตนเอง (self directed learning) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากแรงจูงใจของแต่ละบุคคล อาจด้วยความจำเป็น ความต้องการหรือความสนใจก็แล้วแต่ ลักษณะนี้จะทำให้บุคคลมีการขวยขวาย มุ่งมั่นตั้งใจและนำไปสู่ความสำเร็จของการเรียนรู้ โดยเฉพาะระบบการศึกษาในปัจจุบันที่มีเน้นการเรียนรู้มากกว่าในอดีตที่ระบบการศึกษาไทยเป็นลักษณะการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งหรือผ่านครูผู้สอนซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนขาดกระบวนการเรียนรู้ที่เข็มแข็งและไม่ได้ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการคิด ใฝ่รู้และเรียนรู้ตลอดชีวิต (ปิยะ ศักดิ์เจริญ, 2558)

แนวคิดการเรียนรู้ด้วยตนเองเริ่มมีการศึกษาเมื่อ 30 กว่าปีบนแนวคิดความเชื่อทางมนุษยนิยม (humanistic philosophy) ที่กำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ไว้ที่การพัฒนาตนเอง (personal growth) ในฐานะที่ผู้เรียนเป็นปัจเจกบุคคล และมีแนวคิดว่า มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพและมีแนวโน้มที่จะใส่ใจใฝ่รู้ ขวนขวายเรียนรู้ด้วยตนเอง มนุษย์สามารถรับผิดชอบ พฤติกรรมของตนเองและถือว่าตนเองเป็นคนที่มีค่า (Roger, 1969: Comb, 1982: Maslow, 1987 อ้างถึง ใน สุรางค์ โค้วตระกูล, 2544: 135-145) โดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์คิดอย่างมีวิจารณญาณ ดังนั้น **การเรียนรู้แบบนำตนเอง** (Self –Directed Learning) จึงเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ผู้มีสิทธิ์ตัดสินใจเรื่องที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ของตนเอง แสวงหาประสบการณ์อย่างอิสระจากการตัดสินใจด้วยข้อมูลที่เพียงพอ และรับผิดชอบการกระทำของตนเอง จัดกระบวนการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างอิสระ และสร้างความมั่นใจให้ตนเองในฐานะผู้เรียนเชิงรุก (active learner) ได้ก็ต่อเมื่ออยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้เขาได้รับผิดชอบ ซึ่งเมื่อผู้เรียนได้รับประสบการณ์เชิงบวกเกี่ยวกับทักษะการนำของตนเองจะส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ ผู้เรียนจะตั้งเป้าหมายที่ท้าทายมากขึ้นสำหรับตัวเอง และไม่ยอมแพ้ง่าย ๆ เมื่อเกิดปัญหา จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องสร้างสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยต่อการเรียนรู้ โดยมีครูหรือผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำและสามารถแสวงหาความเป็นไปได้ที่หลากหลายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ด้วยสิ่งแวดล้อม เครื่องมือ รวมถึงช่วงเวลาฝึกฝนที่มากพอ จะทำให้สามารถการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งในและนอกสถานศึกษาได้อย่างสร้างสรรค์ (กิร์สติ โลนกา, 2563)

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 24 กำหนดว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ และจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพและมีทักษะการจัดการศึกษา ส่วนในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยได้มีการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย (Thai Qualifications Framework for Higher Education-TQF) โดยมุ่งเน้นคุณภาพของบัณฑิต ทุกระดับคุณวุฒิ และสาขาหรือสาขาวิชาต่าง ๆ ต้องเป็นไปตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด ดังนั้น สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีภารกิจสำคัญในการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป ให้กับ

นิสิตระดับปริญญาตรีทุกคนในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒอย่างเป็นระบบ มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ โดยหนึ่งในแนวทางการจัดการเรียนการสอนของสำนักฯ คือ การให้นิสิตเรียนรู้ด้วยตนเอง

ในการจัดการเรียนการสอนประมวลรายวิชา มศว 361 มศว เพื่อชุมชน ภาคการศึกษาที่ 2/2566 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นิสิต ศึกษาวิธีการและเครื่องมือศึกษาชุมชน กระบวนการมีส่วนร่วม โดย การบูรณาการการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมนิสิต เพื่อเสริมสร้างความรู้ความ เข้าใจวบริบทชุมชนด้านวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม รวมทั้งเสริมสร้าง สัมพันธภาพที่ดีและเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาชุมชนอย่างมีส่วนร่วม โดยมีแนวทางในการจัดการเรียนการสอนด้วยการบรรยาย/อภิปราย การเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน การศึกษาเชิงพื้นที่ และการเรียนรู้ด้วยตนเองแบบนำตนเอง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจว่าเมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตในประมวลรายวิชา มศว 361 มศว เพื่อชุมชนแล้ว นิสิตมีการพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะใด และผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้นำไปใช้ประยุกต์ ปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้แบบนำตนเองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตในรายวิชา มศว 361 มศว เพื่อชุมชน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยทดลองการวิจัยทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลัง (One Group Pretest – Posttest Design) โดยมุ่งศึกษาและเปรียบเทียบศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา มศว 361 มศว เพื่อชุมชน มีรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. ตัวแปรที่ในการศึกษา ประกอบด้วยตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ สาขาวิชาที่เรียน และชั้นปี และการจัดการเรียนการสอนในในรายวิชา มศว 361 มศว เพื่อชุมชน และตัวแปรตาม คือ การพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเอง 4 ด้าน คือ ความต้องการในการเรียน การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน การดำเนินการเรียนรู้จากแหล่งวิทยาการ และการประเมินผล

2. ตัวอย่าง คือ นิสิตที่เรียนประมวลรายวิชา มศว 361 มศว เพื่อชุมชน ภาคการศึกษาที่ 2/2566 คำนวณขนาดตัวอย่างแบบทราบจำนวนประชากรโดยใช้สูตรแบบของทาโร ยามาเน (Taro Yamane', 1973: 727-728) ได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 267 คน แล้วทำการเลือกตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบอย่างง่าย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามการพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองที่ผู้วิจัยประยุกต์จากแบบสอบถามการใช้การเรียนรู้แบบนำตนเองของ เขมกร อนุภาพ (2560: 98) ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของตัวอย่าง ได้แก่ เพศ และสาขาที่เรียน ตอนที่ 2 เป็นการวัดระดับการพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเอง 4 ด้าน คือ ความต้องการในการเรียน การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน การดำเนินการเรียนรู้จากแหล่งวิทยาการ และการประเมินผล เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 3 ระดับ (Rating Scale) ตามรูปแบบของ Likert's Scale จำนวน 8 ข้อ มีเกณฑ์การแปลคะแนน ดังนี้ คะแนน 1- 1.67 หมายถึง อยู่ในระดับต้องปรับปรุง คะแนน 1.68 2.33 หมายถึง อยู่ในระดับพอใช้ และ คะแนน 2.34 – 3.00 หมายถึง อยู่ในระดับดี มีค่าความเที่ยงตรง (IOC) ระหว่าง 0.30 – 0.67 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.76

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และและสถิติอนุมาน ได้แก่ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่าง 2 กลุ่มแบบจับคู่ (Pair Sample T-test) และ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในวันแรกที่เริ่มจัดการเรียนการสอนประมวลรายวิชา มศว 361 มศว เพื่อชุมชน และหลังสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนประมวลรายวิชา มศว 361 มศว เพื่อชุมชน และใช้เวลาในการดำเนินการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างเดือนมกราคมถึงเมษายน พ.ศ. 2567

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ได้นำแนวคิดและทฤษฎี ได้แก่ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเอง ของ กริฟฟิน (Griffin, 1983: 153) ที่กล่าวว่าการเรียนรู้แบบนำตนเองคือ วิธีการเรียนรู้และวิธีการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยแสดงพฤติกรรมที่หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนต้องควบคุมการเรียน และทำความเข้าใจเนื้อหาด้วยตนเอง โดยกริฟฟิน (Griffin, 1983: 153) แบ่งรูปแบบการเรียนรู้แบบนำตนเองออกเป็น 5 รูปแบบ ดังนี้ 1) รูปแบบการเรียนการใช้สัญญาการเรียนรู้ (learning contract) 2) รูปแบบการใช้โครงการเรียนรู้ (learning project) 3) รูปแบบการใช้บทเรียนสำเร็จรูป (individualized program instruction) 4) รูปแบบที่ไม่ใช่การจัดการเรียนการสอนทั่วไป (non-traditional institutional) และ 5) รูปแบบการเรียนรู้ประสบการณ์ชีวิต (experiential learning) มาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนประมวลรายวิชา มศว 361 มศว เพื่อชุมชน จำนวน 15 สัปดาห์ และทำการวัดการพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนของนิสิต 4 ด้าน คือ ความต้องการในการเรียน การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน การดำเนินการเรียนรู้จากแหล่งวิทยาการ และการประเมินผล ดังนี้

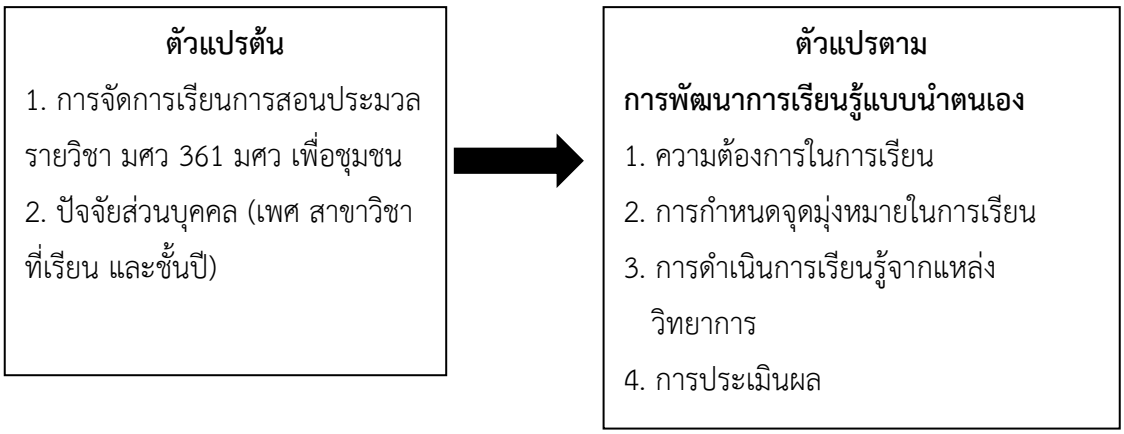

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านบุคคล ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนิสิต แล้วนำมาหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) พบผลแสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของนิสิต (n = 267)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	54	20.2
หญิง	213	79.8
สาขาที่เรียน		
สาขาการวิจัยสังคมเพื่อการพัฒนา	119	44.6
สาขาการประถมศึกษา	40	15.0
สาขาจิตวิทยาแนะแนว	30	11.2
สาขาอุตสาหกรรมศึกษาขไฟฟ้า	28	10.5
สาขาการออกแบบเพื่อการแสดง	19	7.1
สาขาการศึกษาตลอดชีวิต	19	7.1
สาขาศิลปะการแสดง	12	4.5

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป พบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 79.80 และ เพศชาย จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 20.2 ตัวอย่างส่วนใหญ่เรียนในสาขาการวิจัยสังคมเพื่อการพัฒนา จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 44.6 รองลงมาเป็นสาขาการประถมศึกษา จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 และตัวอย่างเรียนในสาขาศิลปะการแสดงน้อยที่สุด จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5

2. ผลการวิเคราะห์การพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเอง ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเอง 4 ด้าน แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบผลแสดงดังตารางที่ 2-6 ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิต จำแนกเป็นรายด้านและภาพรวม

ด้านที่	การพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเอง	ก่อนการจัดการเรียนการสอน			หลังการจัดการเรียนการสอน		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1	ความต้องการในการเรียน	2.59	0.44	ดี	2.97	0.13	ดี
2	การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน	2.38	0.48	ดี	2.94	0.21	ดี
3	การดำเนินการเรียนรู้จากแหล่งวิทยาการ	2.41	0.45	ดี	2.95	0.17	ดี
4	การประเมินผล	2.50	0.41	ดี	2.96	0.12	ดี
	รวม	**2.47**	**0.34**	**ดี**	**2.95**	**0.11**	**ดี**

จากตารางที่ 2 การพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตก่อนการจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 2.47, S.D. = 0.34) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับดี คือ การพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองด้านความต้องการในการเรียน ($\overline{X}$ = 2.59, S.D. = 0.44) รองลงมาเป็น การพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองด้านการประเมินผล อยู่ในระดับดี ($\overline{X}$ = 2.50, S.D. = 0.41) และการพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เป็นด้านการกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน อยู่ในระดับดี ($\overline{X}$ = 2.38, S.D. = 0.48) และเมื่อพิจารณาการพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตหลังการจัดการเรียนการสอนโดยรวม พบว่า อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 2.95, S.D. = 0.34) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับดี คือ การพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองด้านความต้องการในการ

เรียน ($\overline{x}$ = 2.97, S.D. = 0.13) รองลงมาเป็น การพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองด้านการประเมินผล อยู่ในระดับดี ($\overline{x}$ = 2.96, S.D. = 0.12) และการพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เป็นด้านการกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน อยู่ในระดับดี ($\overline{x}$ = 2.94, S.D. = 0.21)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตก่อนและการจัดการเรียนการสอนในภาพรวม

การพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเอง	n	$\overline{x}$	S.D.	t	p-value
ก่อนการจัดการเรียนการสอน	267	2.47	0.34	-28.942	.000*
หลังก่อนการจัดการเรียนการสอน	267	2.95	0.11		

*p < .01

$\overline{X}$ จากตารางที่ 3 การพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตก่อนการจัดการเรียนการสอนโดยรวม ($\overline{x}$ = 2.74, S.D. = 0.34) และ การพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตหลังการจัดการเรียนการสอนโดยรวม ($\overline{x}$ = 2.95, S.D. = 0.11) การเปรียบเทียบการพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตก่อนและการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมด้วย pair t-test มีค่าทีเท่ากับ -28.942 ซึ่งการพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนโดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยหลังการจัดการเรียนการสอน นิสิตมีการพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดการเรียนการสอน

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตก่อนและการจัดการเรียนการสอนจำแนกเป็นรายด้าน

การพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเอง	n	$\overline{x}$	S.D.	t	p-value
ด้านความต้องการในการเรียน					
ก่อนการจัดการเรียนการสอน	267	2.59	0.44	-16.291	.000*
หลังก่อนการจัดการเรียนการสอน	267	2.97	0.13		
ด้านการกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน					
ก่อนการจัดการเรียนการสอน	267	2.38	0.48	-23.368	.000*
หลังก่อนการจัดการเรียนการสอน	267	2.94	0.21		

ด้านการดำเนินการเรียนรู้จากแหล่งวิทยาการ					
ก่อนการจัดการเรียนการสอน	267	2.41	0.45	-28.998	.000*
หลังก่อนการจัดการเรียนการสอน	267	2.94	0.17		
ด้านการประเมินผล					
ก่อนการจัดการเรียนการสอน	267	2.50	0.41	-20.369	.000*
หลังก่อนการจัดการเรียนการสอน	267	2.96	0.12		

*p < .01

จากตารางที่ 4 การพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตก่อนการจัดการเรียนการสอนด้านความต้องการในการเรียน ($\overline{x}$ = 2.94, S.D. = 0.44) ด้านการกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน ($\overline{x}$ = 2.38, S.D. = 0.48) ด้านการดำเนินการเรียนรู้จากแหล่งวิทยาการ ($\overline{x}$ = 2.41, S.D. = 0.45) และด้านการประเมินผล ($\overline{x}$ = 2.50, S.D. = 0.41) ตามลำดับ และ การพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตหลังการจัดการเรียนการสอนด้านความต้องการในการเรียน ($\overline{x}$ = 2.97, S.D. = 0.13) ด้านการกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน ($\overline{x}$ = 2.94, S.D. = 0.21) ด้านการดำเนินการเรียนรู้จากแหล่งวิทยาการ ($\overline{x}$ = 2.94, S.D. = 0.17) และด้านการประเมินผล ($\overline{x}$ = 2.96, S.D. = 0.12) ตามลำดับ การเปรียบเทียบการพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตก่อนและการจัดการเรียนการสอนทั้ง 4 ด้านด้วย pair t-test มีค่าทีเท่ากับ -16.291, -23.368, 28.998 และ -20.369 ซึ่งการพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนทั้ง 4 ด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยหลังการจัดการเรียนการสอน นิสิตมีการพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดการเรียนการสอนทุกด้าน

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตก่อนและการจัดการเรียนการสอนจำแนกตามสาขาที่เรียน

การพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเอง	**SS**	**df**	**MS**	**F**	**p-value**
ก่อนการจัดการเรียนการสอน					
ระหว่างกลุ่ม	5.176	7	0.739	7.340	.000*
ภายในกลุ่ม	26.091	259	0.101		
รวม	31.267	266			
หลังการจัดการเรียนการสอน					
ระหว่างกลุ่ม	0.100	7	0.14	1.060	000.*

ภายในกลุ่ม	3.503	259	0.14
รวม	3.603	266	

*p < .01

จากตารางที่ 5 จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เปรียบการพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนจำแนกตามสาขาที่เรียน พบว่า ก่อนการจัดการเรียนการสอน นิสิตที่เรียนในสาขาที่ต่างกัน มีการพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอน พบว่า นิสิตที่เรียนในสาขาที่ต่างกัน มีการพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองไม่แตกตางกัน ส่วนการพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองจำแนกตามเพศ พบว่า ทั้งก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอน นิสิตที่มีเพศต่างกัน มีการพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ในการศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตในการจัดการเรียนการสอนประมวลรายวิชา มศว 361 มศว เพื่อชุมชน ภาคการศึกษาที่ 2/2566 โดยมีแนวทางในการจัดการเรียนการสอนด้วยการบรรยาย/อภิปราย การเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน การศึกษาเชิงพื้นที่ และการเรียนรู้ด้วยตนเองแบบนำตนเอง เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอน พบว่า นิสิตมีการพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่ดีขึ้นกว่าก่อนการจัดการเรียนการสอน และแสดงให้เห็นชัดเจนจากการเปรียบเทียบนิสิตในสาขาที่ต่างกัน มีการเรียนรู้แบบนำตนเองต่างกันก่อนเข้าเรียนในประมวลรายวิชา มศว 361 มศว เพื่อชุมชน แต่เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนแล้วมีการเรียนรู้แบบนำตนเองไม่ต่างกันเมื่อได้รับการเรียนรู้ในแนวทางเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนรู้แบบนำตนเองเป็นวิธีการเรียนรู้และวิธีการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยแสดงพฤติกรรมที่หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนต้องควบคุมการเรียน และทำความเข้าใจเนื้อหาด้วยตนเอง โดยผู้สอนได้จัดการเรียนการสอนการศึกษาเพื่อเป็นการกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนตลอดระยะเวลาการจัดการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นการร่วมกันอภิปรายหัวข้อต่างๆ เกี่ยวกับชุมชนร่วมกัน การลงพื้นที่จริงในการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานที่จริง การคิดวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ ของชุมชน การสร้างโครงการพัฒนาชุมชนและลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งกิจกรรมการเรียนเหล่านี้ล้วนกระตุ้นให้ผู้เรียนต้องเรียนรู้มากขึ้นโดยเฉพาะการค้นหาความรู้นอกชั้นเรียน สอดคล้องกับรูปแบบของการเรียนรู้แบบนำตนเองที่ กริฟฟิน (Griffin, 1983: 153) แบ่งไว้ เช่น รูปแบบการใช้โครงการเรียนรู้ (learning project) เป็นตัวบ่งชี้การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้แบบนำตนเองตามแนวคิดโครงการเรียนแบบผู้ใหญ่ของทัฟ (the Tough adult learning project stream, 1971: 114) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนรู้แบบนำตนเองของ

เพลินพิศ ธรรมรัตน์ (2563) และ ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน และ เฉลิมขวัญ สิงห์วี (2563) ที่พบว่า เมื่อใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยวิธีการเรียนรู้แบบนำตนเอง และการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง นิสิตนักศึกษามีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงขึ้น เนื่องจากผู้เรียนจำเป็นต้องค้นหาค้นคว้าเพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาต่างๆ ด้วยตนเอง ผู้เรียนต้องมีความรับผิดชอบในการวางแผน การปฏิบัติ และการประเมินผลความก้าวหน้าของการเรียนของตนเองเพื่อให้เกิดความเข้าใจในจุดอ่อนจุดแข็งของตนเพื่อให้บรรลุการเรียนในประมวลรายวิชา มศว 361 มศว เพื่อชุมชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตได้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับผลของการจัดการเรียนการสอนแบบนำตัวเองด้วยเทคนิคต่างๆ

1.2 ควรศึกษาจากประชากรที่เป็นนิสิตในรายวิชาอื่นๆ เพื่อจะได้ทราบข้อมูลและสามารถนำมาเปรียบเทียบภาพรวมในการใช้การเรียนรู้แบบนำตนเองมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 ควรส่งเสริมด้านการมีส่วนร่วมและการพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองโดยเฉพาะในการฝึกประสบการณ์ในพื้นที่จริงในชุมชน สถานศึกษาจะต้องกำหนดให้นิสิตมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองตลอดหลักสูตร

2.2 ควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นเพื่อให้ผู้เรียนได้นำหลักการแนวคิด ความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาการเรียนรู้แบบนำตนเองไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยให้แสดงผลการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

3.1 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนควรเน้นความหลากหลายและให้ผู้เรียนได้ ปฏิบัติในสถานการณ์จริงให้มากที่สุด โดยให้ผู้เรียนได้ไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในสถานศึกษา ให้ได้ปฏิบัติจริงในทุก ๆ ขั้นตอนของการดำเนินการจัดการเรียนการสอนทุกรายวิชา

3.2 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนควรให้ความสำคัญกับความแตกต่างกันของผู้เรียน เพื่อเลือกแนวทางกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน การทำหน้าที่ ในบทบาทที่ได้รับมอบหมาย และศึกษาค้นคว้าเหมาะสมมากขึ้น

3.3 ควรกำหนดหรือให้ผู้สอนให้ความสำคัญหรือเพิ่มกิจกรรมกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การใช้การเรียนรู้แบบนำตนเองผสมสานกับแนวทางการสอนวิธีอื่นๆด้วย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

กิร์สติ โลนกา. (2563). *Phenomenal Learning: นวัตกรรมการเรียนรู้แห่งอนาคตแบบฟินแลนด์.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บุ๊คสเคป.

เขมกร อนุภาพ. (2560). *การใช้การเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อพัฒนาการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. วิทยาลัยครุศาสตร์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน และ เฉลิมขวัญ สิงห์วี. (2563). การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*. 46 (1), 218-253.

ปิยะ ศักดิ์เจริญ. (2558). ทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่และแนวคิดการเรียนรู้ด้วยการชี้นำาตนเอง : กระบวนการเรียนรู้เพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต. *วารสารพยาบาลทหารบก.* 16 (1), 8-13.

เพลินพิศ ธรรมรัตน์. (2563). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบแบบผสมผสานด้วยวิธีการเรียนรู้แบบนำตนเองรายวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาสายครู. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.* 9 (33), 12-23.

สุรางค์โค้วตระกูล. (2544).*จิตวิทยาการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่5). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Griffin, Colin. (1983). *Curriculum Theory in Adult Lifelong Education*. London: Croom Helm.

Knowles M.S. (1975). *Self-Directed Learning: A Guide for Learner and Teachers*. Chicago: Association Press.

Tough, Allen. (1971). *The Adult's Learning Projects*. Toronto, Ontorio: The Ontorio Institute for Studies in Education.

Yamane, Taro. (1973). *Statistics an introductory analysis*. New York Harper & Row.